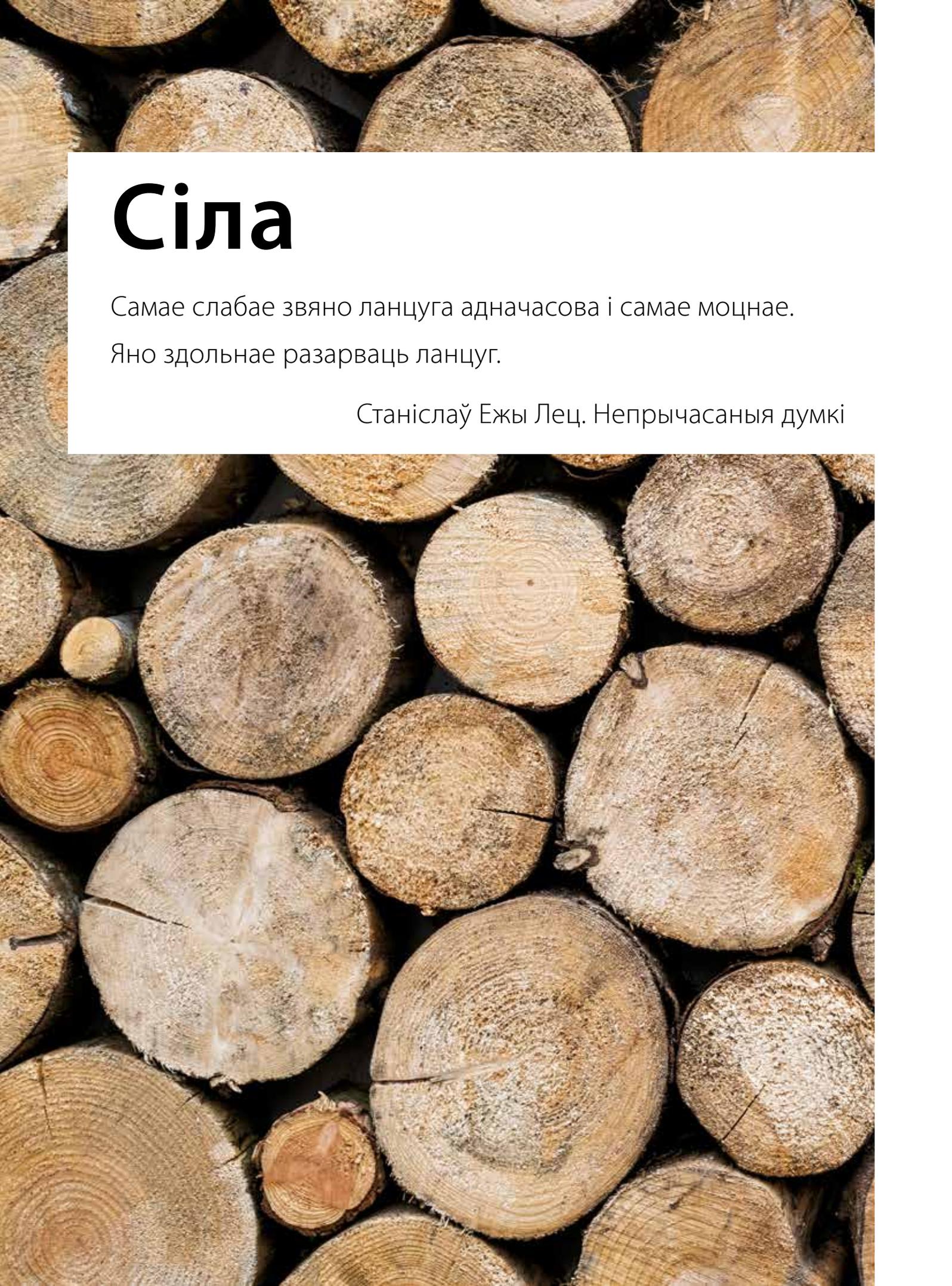

бярэзка №11

№ 11/2018(1086)

ISSN 0320-7579

Сіла

Самае слабае зв'язно ланцуга адначасова і самае моцнае.
Яно здольнае разарваць ланцуг.

Станіслаў Ежы Лец. Непрычасаныя думкі

Напэўна, вы бачылі белыя ці шэрыя хвалі на экране тэлевізара, калі раптам знікае сігнал? А чулі той раздражняльны гук? Па ім мы адразу даведваемся, што нешта пайшло не так. Белы шум не нясе ў сабе сэнсу, але для нас гэта знак: чароўны тэлевізійны заклён, крык аб дапамозе.

А цяпер уявім, што мы на вуліцы: машыны, людскія галасы, шоргат абутку — самыя звычайныя і зразумелыя гукі, але і яны — «белы шум», у якім мы не адчуваем сэнсу. Калі толькі ён нам не патрэбны. Прыглядзецца — і рэчы, якія маюць сваё значэнне, губляюць яго, нібыта па чараўніцтве. І ў абодвух выпадках усё залежыць толькі ад нас.

Ці даводзілася вам адчуваць, як словы, якімі да вас звяртаюцца, праходзяць міма? У мяне гэта бывае даволі часта. Звычайна такі стан называюць задуменнасцю, але я лічу інакш. Словы не ўспрымаюцца не таму, што я не хачу чуць, а таму, што ў іх няма той чароўнай сілы, якая прымушала б слухаць. Ці наадварот: і быў бы рады заняцца нечым іншым, але словы увесь час перабіваюць тваё жаданне.

У мяне гэта адбывалася часцей за ўсё на двух супрацьлеглых прадметах: АБЖ і мастацтве. Ідучы на АБЖ, я заўсёды брала з сабой кніжку, бо мне было нецікава слухаць і наіўна думалася, што будзе магчымасць пачытаць. Кожны раз, калі вочы апускаліся ў кнігу, словы выкладчыка замянялі ўвесь сюжэт на правілы бяспекі на вадзе ці пры пажары.

З мастацтвам усё было інакш: кожны раз я ішла на заняткі з хваляй амаль натхнення, гатовая прагна лавіць кожнае слова выкладчыка. Але, пры ўсёй маёй стараннасці, слухаць і запамінаць у мяне не атрымлівалася, бо хутка ўся інфармацыя рабілася белым шумам.

Гэта, канешне, можна назваць з'явай незвычайнай, але, калі адкінуць рамантычнае імкненне да містыкі, то ўсё раскладаецца па палічках. Словы, якія мы вымаўляем, — няпростыя, але не самі па сабе: нават наймагутнейшая чароўная палачка не працуе ў руках няўмелага чараўніка. Словам, як і магіяй, трэба валодаць так, каб у кожным гуку была нагода слухаць — бо толькі мы выбіраем, будуць яны нешта азначаць ці стануць белым шумам.

Кацярына Тарасава

Заклён белага шуму

Усім шпіёнкам прысвячаецца

Сіла праяўляецца па-рознаму. Ёсць сіла волі, ёсць фізічная моц, ёсць харызма — сіла характару. Нам падабаюцца моцныя героі. Яны прыцягваюць. Яны з лёгкасцю адаб'юцца ад ворага, дасціпна адкажуць крыўдзіцелю, выберуцца з любой пасткі, падкінутаі жыццём. Для іх няма нічога немагчымага. Нам з вамі, людзям-чалавекам рэальнасці, часта даводзіцца мірыцца з нязручнасцямі рознага кшталту. То трэба ісці ў школу, калі адчуваеш, што прыхварэў, то часу на хоббі не хапае — усё з'ядаюць урокі. Таму нам падабаецца назіраць за моцнымі персанажамі, а яшчэ больш нам падабаецца імі быць — хаця б на пару гадзін на тыдзень.

The Operative: No One Lives Forever (англ. «Аператыўніца: Ніхто не жыве вечна») — стэлс/экшн ад першай асобы, распрацаваны кампаніяй Monolith Productions у 2000 годзе. Гульні 18 гадоў, але не дазвольце гэтаму факту адварнуць вас ад яе. У «No One Lives Forever» мы — Кейт Арчэр, спецыяльны агент (насамрэч шпіён) сакрэтнай арганізацыі UNITY, якая стаіць на варце сусветнага спакою. Шасцідзясятыя гады дваццатага стагоддзя. Халодная вайна. Місія Кейт — высветліць, хто адказны за забойствы агентаў UNITY. След адзін: асасін Дзмітры Волкаў і тэрарыстычная суполка Н.А.Р.М. Чаго яны дамагаюцца?

Кейт даступны цэлы шэраг розных прылад, якія могуць дапамагчы на няпростым шляху — неўміручая класіка жанру!

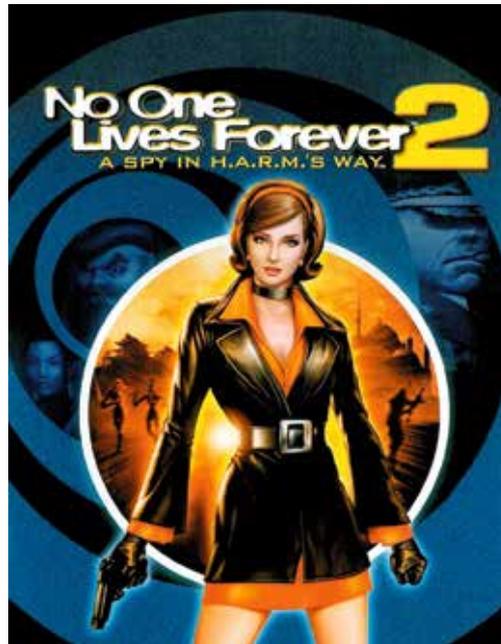

Большасць з іх нават замаскіраваныя пад «жаночыя» прадметы: памада — гэта выбухоўка; парфума — усыпляльны газ; заколка можа стаць адмычкай ці атручаным дроцікам; фатаграфавець улікі можна сонцахоўнымі акулерамі; нават бляшка моднага пояса не без сакрэту. Зброя ў нашай шпіёнкі таксама ёсць, але вырашаць усе свае праблемы стрэльбай не выпадае. Калі пытанне тычыцца стэлсу, гульня досыць строгая. Часам бывае нават так, што вас заўважылі — і місія праваленая. Але тым больш прыемна напрыканцы главы адчуваць сябе супершпіёнам, якому нічога не страшна. Паўсюль былі, усё пабачылі... Ніхто нават і не здагадаўся.

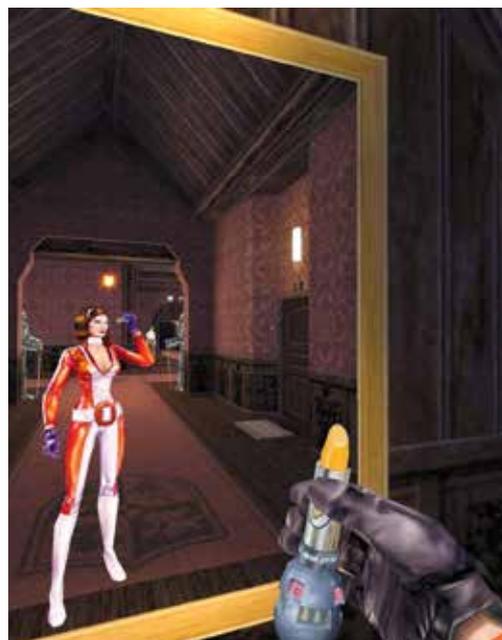
Але геймплэем адзіным сыты не будзеш! Эстэтыка 60-х — у візуале і ў музыцы — напоўніла ўсю гульню. Графіка, канешне, значна пасталела, але стыль «No One Lives Forever» трымае. Гук інакш як смачным не назавеш: адна толькі тэма галоўнага меню — і рукі ўжо самі сабой складваюцца ў «пісталет», а хада змяняецца на крадучую. Варта адзначыць і гумар! Гульня звяртаецца да штампаў і клішэ шпіёнскага кінематографа. Падслізуцца на бананавай лупіне — як вам? Кейт вострая на язык, а яе ворагі любяць пагаварыць. Сюжэт энергічны і поўніцца драматычнымі паваротамі — гуляць не нудна.

Што яшчэ робіць «No One Lives Forever» сапраўды вызначальнай, дык гэта сама Кейт Арчэр. Яна клёвая! (Важкі аргумент, так.) Спрытная, дужая, кемлівая, яна пастаянна сутыкаецца з тым, што яе калегі і кіраўніцтва не ўспрымаюць яе ўсур'ёз: маўляў, жынчына. Але яна нястомна даказвае зноў і зноў, што лепш за яе шпіёна не знайсці — і слухае толькі свае сэрца... якое патрабуе прыгод. Бо, як Кейт кажа, «мэта жаночага вызвалення — дазволіць дзяўчынкам быць кім заўгодна». Напрыклад, супершпіёнамі.

Валерыя Дзяткова

Сіквэл NOLF, выпушчаны толькі праз два гады, у 2002 годзе, ужо значна больш прыгожы графічна і куды больш гнуткі геймплэйна: стэлс і экшн можна перамяжоўваць без страху.

Міхась Стральцоў

Мне даўно хацелася напісаць адзін тэкст і назваць яго так: «Міхась Стральцоў». Цяпер я ведаю, што, бадай, не напішу: баюся, каб тое, пра што хацела напісаць, не прыцішылася няўзнак, а то і не згубілася там, у здзейсненай пісаніне, а яно ж мне самае важнае. Дык навошта тады згадваю і навошта пішу? Мне проста падумалася, што, можа, усё ж абзавецца на астачу нейкай логікай тое, што тут раскажу. Паглядзім.

Міхась Стральцоў — гэта імя, якое ў беларускай літаратуры можна вымаўляць з прыдыханнем. Імя забранзавелага помніка вымаўляць з сапраўдным прыдыханнем не атрымліваецца. І ў гэтым хараство не пазалочанага Стральцова: ён і ўсе яго тэксты могуць успрымацца не як манументальныя, грувасткія, замацаваныя ў катэксце, а як актуальныя. Многія любяць усе гэтыя прыгожыя пафасныя словы, як «душа народа», «карані гісторыі» і гэтак далей. І ўсе нашы школьныя класічныя тэксты абкладзеныя гэтымі шаблоннымі фразамі, але за імі стаіць толькі штамп — клетка, якая не дае знайсці ў творы нешта сваё, а толькі агульнае, якое цяжка прыстасаваць да сябе без асабістага. А імя Міхася Стральцова я вымаўляю з прыдыханнем, быццам гэта чалавек з майго жыцця, тэксты якога я вельмі люблю, але пры выпадку гатовая зазірнуць на гарбату і сказаць: «Ведаеш, я тут з некаторымі момантамі магу не пагадзіцца», — і мы будзем да ночы спрачацца пра вечнае. З помнікамі так не пасядзіш.

У школьную праграму ўваходзіць яго «Сена на асфальце», пра якое мы і будзем гутарыць. Ёсць яшчэ адна рэч, якая ўвесь гэты час будзе прысутнічаць тут жа, у тэксце. Міхась Стальцоў напісаў адзін тэкст, якога не існуе. Я сапраўды таксама зараз пішу для вас тэкст, якога не існуе. Я ж толькі хацела б напісаць тэкст «Міхась

Стральцоў», але не пішу яго. І гэтак жа адначасова існуе і не існуе «Смаленне вепрука». І менавіта з—за таго, што яго не існуе, ён будзе дзесьці тут і будзе адчувацца. Але яго не будзе, а будзе «Сена на асфальце».

Дзесьці мы прывыкаем ў школьнай праграме, што бачым думкі аднаго героя. А тут аўтар нам дазваляе пакруціць гісторыю і зазірнуць у галаву трох чалавек. Часткі твора разбіваюцца лістамі герояў да блізкіх. І характэрна Міхася Стральцова ў тым, што тут ён стварае іх рознымі. Вы глядзіце на ўсё не з боку некалькіх, напрыклад, квадратаў, а з боку трохкутніка, квадрата і круга. Гэткая геаметрычная поліфанічнасць.

Звычайна «Сена на асфальце» разбіраецца ў кантэксце таго, што аўтар знайшоў вызначэнне гараджаніна ў першым пакаленні. Герой з'ехаў з вёскі і ўсімі сіламі імкнецца прымірыць ў сабе горад і вёску. А як гэта тычыцца нас? Зараз мы ў горадзе глядзім на тое, як мала засталася ад тых вёсак, што былі жывыя 30 гадоў таму, што мы ведаем толькі па нейкіх літаратурных крыніцах. Мы дакладна не бачылі тых вёсак, пра якія пісаў Стральцоў, бо нас яшчэ нават не існавала. Калі мы глядзім на тэкст так, то, у лепшым выпадку, актуальнасць для нас — гэта паглядзець на нашых бацькоў ці бабуль або дзядоў, якія якраз станавіліся гарадской інтэлігенцыяй у першым пакаленні. Маладосць бабуль і дзядоў можа быць вельмі цікавая, гэта бясспрэчна. Толькі гэта ўсё яшчэ гісторыя, гісторыя старая, якая не з'яўляецца сучаснасцю для нас, гісторыя, прапісаная з эмоцыямі і сапраўднымі жывымі людзьмі, з якімі хочацца вечарам сядзець на кухні, а не з бронзавымі помнікамі, — але ўсё яшчэ гісторыя. Тады дзе мы, а дзе гэты твор? Чаму ён важны менавіта для нас, а не для гісторыі?

«Сена на асфальце» — пра такую сучасную штуку, як ідэнтычнасць. Ідэнтычнасць — гэта адказ на пытанне «хто я?». Я чалавек. А што далей? Ідэнтычнасць — гэта ўяўленне чалавека пра самога сябе, ідэя пра сябе як пра унікальную істоту. І «Сена на асфальце» — гэта пошук сваёй ідэнтычнасці, пошук назвы таго, што вы адчуваеце ў адказ на пытанне «кім я ёсць». Ідэнтычнасці ў матэрыяльным свеце няма як тэксту «Смаленне вепрука». Але «Смаленне вепрука» усё ж ёсць. Як і тэкст «Міхась Стральцоў», калі вы яго чытаеце. І можна колькі заўгодна раз задаваць сабе пытанне «хто я?», адказваць тут жа — і быццам бы ўсё зразумела, але на самой справе ўсё не так проста. Тут ёсць відавочныя адказы і невідавочныя. І самыя невідавочныя адказы прыходзяць у напружаным пошуку незадаволенасці. Аўтар паказаў гэты пошук і секунднае азарэнне чалавека, які знайшоў вобраз-асацыяцыю для адказу на пытанне «хто ён». Бачыце? Пра ідэнтычнасць: шукайце ў класіцы сучасныя думкі, яны ж там ляжаць, яно там і пра вас дзесьці, дакладна пра вас.

Такой парой пішу я эпітафію тэксту, які мог бы называцца «Міхась Стральцоў». О, вядома, не шмат логікі ў ім, але ж не шмат логікі і ў стратах, што прыносяць нам лета ці вясна, зіма ці восень. Ёсць, на жаль, рэчы, непадуладныя нам, але ж ёсць і суцязэнне, ёсць і надзея. У таго, хто бярэ ў рукі пяро, надзея ёсць таксама. О, пэнт, да таго ж, бывае яшчэ крыху забабонны. Наіўны, ён хоча перамагчы сапраўднасць, ён хоча верыць: я засцярогся ад бяды — бо сказаў. Дабро і надзея тут накрэслілі свой круг.

Палац Бутрымовіча

Спатканне з любімым горадам

У адным месцы зямнога шара ёсць горад. Ён невялікі, але незвычайны. І, у першую чаргу, незвычайнасць яго ў тым, што ён адзін з самых старажытных гарадоў Беларусі. І назву мае мілагучную: Пінск.

Гэта не проста аповед пра горад — гэта невялічкая экскурсія ў мінулае і сучаснае. Нават калі вы не былі ў Пінску, вы зможаце адчуць усю яго прыгажосць і непаўторнасць.

Уехаўшы ў горад, мы апынаемся на мосце, які знаходзіцца над цудоўнай ці-хаплыннай ракой Пінай. Рака невялікая, але важная для горада. У водах Піны адлюстроўваецца веліч Пінска.

Яшчэ з берага ў вочы кідаецца вялікі будынак жоўтага колеру. Гэта корпус былога калегіума езуітаў. Зараз там месціцца Музей Беларускага Палесся, у якім можна даведацца пра гісторыю Пінска і яго ваколіц.

Пасля нас сустракае плошча з вялікай колькасцю найдзівоснейшых старых будынкаў. Плошча Леніна пераходзіць у вуліцу Леніна. Гэта самая прыгожая, на мой погляд, вуліца горада. Тут можна атрымаць асалоду ад цішыні — не толькі калі зайсці ў кавярню на кубачак кавы або гарбаты, але і пасядзеўшы ў манастырскім дворыку. Панадворкі манастыра францысканцаў у Пінску чымсьці нагадваюць рымскія, толькі без натоўпаў турыстаў: тут ціха і спакойна. Можна прысесці на лавачку і палюбавацца званіцай 1817 года.

На другім баку ад калегіума знаходзіцца ўтульная вулачка з крамамі і кавярнямі, якая вядзе да набярэжнай. Шпацыруючы там, адчуваеш свабоду і спакой. Пад крыкі чаек паглыбляешся ў свае думкі.

Раю падняцца на палубу рачнога вакзала. Гэты выдатны ўзор палескай драўлянай архітэктуры ля прыстані каля Езуіцкага калегіума. Вакзал відаць здалёк: ён пафарбаваны ў яркі блакітны колер. Падобны да сядзібы, толькі на вадзе. Адсюль можна выправіцца на прагулку па Піне на цеплаходзе. Пад хіты пачатку 2000-х вы амаль гадзіну зможаце любавання краёвамі горада. Калі падняцца на верхнюю палубу, то катанне пройдзе «з вецярко» — у прамым сэнсе.

Пасля падарожжа на цеплаходзе можна пайсці да Палаца Бутрымовіча. Будынак захоплівае сваёй незвычайнасцю, прыгажосцю, што надаюць яму дэталі: лесвіца і гаўбцы. Зараз у гэтым будынку праводзіцца ўрачыстая рэгістрацыя шлюбам.

Для аматараў беларускай літаратуры ў нашым горадзе ёсць цудоўная славу-тасць — дом, у якім жыў Якуб Колас тры гады, калі працаваў настаўнікам.

Не абавязкова ісці кудысьці мэтанакіравана. Жыццё горада складаецца з думак, пачуццяў кожнага жыхара. Кожны наведвальнік абавязкова адчуе гэта.

Пінск стары, але адначасова дзіўна малады горад. Яго часта называюць горадам студэнтаў. Як прыемна бачыць у ім шмат маладых, актыўных, прыгожых і поўных сіл людзей!

Каля мемарыяльнага комплексу «Партызанам Палесся» знаходзіцца сквер. Скрозь галіны дрэў прабіваюцца ласкавыя промні, бегаюць маленькія дзеці, смяюцца і радуюцца ўсім вакол. Прылятаюць галубы, якія зусім не баяцца людзей і нават садзяцца на руку. У нядзелю там збіраюцца пажылыя людзі, іграюць на баяне і танцуюць. Гледзячы на гэта, хочацца жыць, радавацца; знікае сум, і на душы становіцца вельмі цёпла.

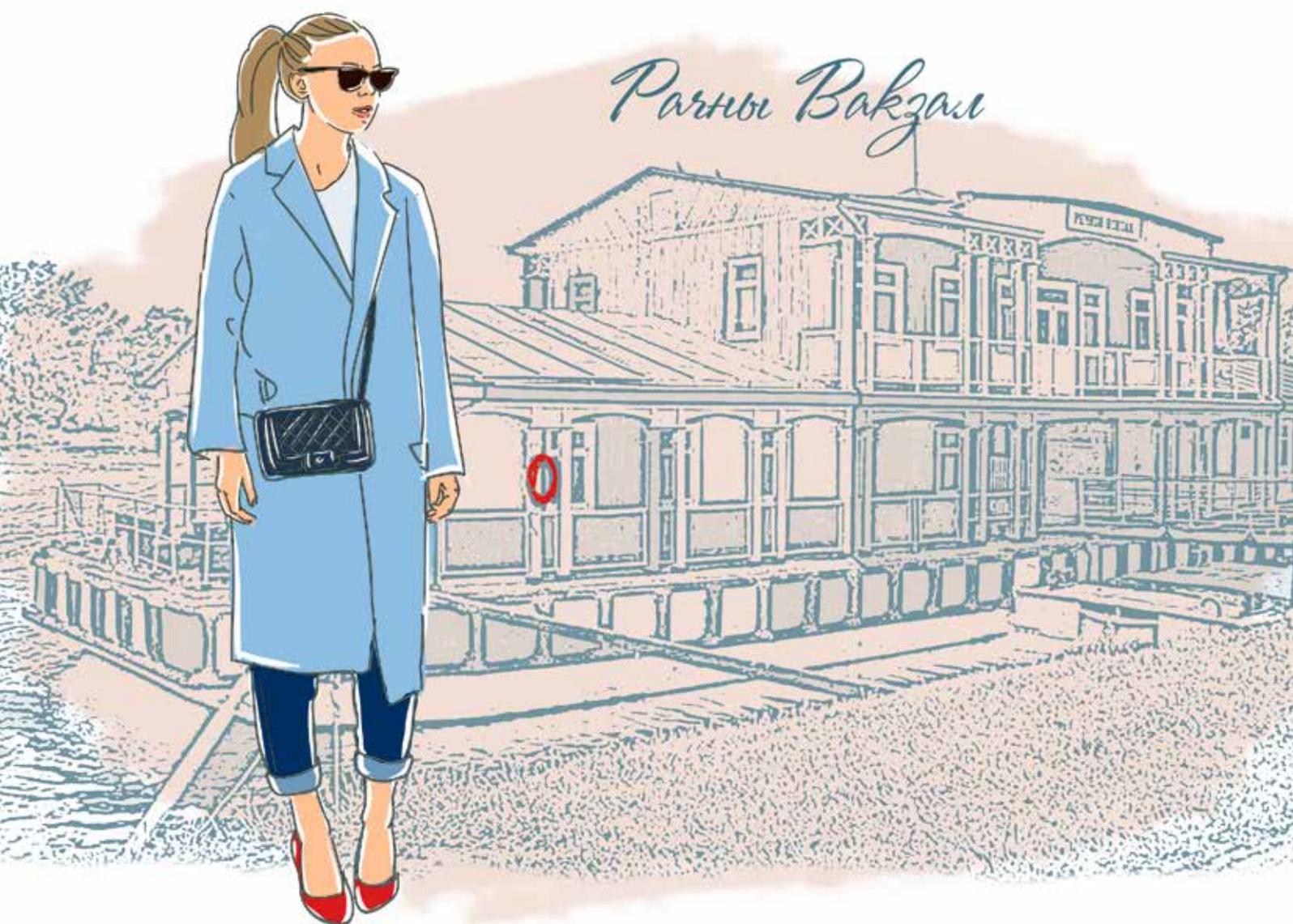
А яшчэ я люблю свой родны горад за парк, які нагадвае пра дзяцінства, што так імкліва адыходзіць. За бясконцую набярэжную — сімвал усіх школьных выпускных і апошніх званкоў. За кінатэатр, з якога заўсёды пачынаюцца як мімалётныя раманы, так і гісторыі сапраўднага вялікага кахання. У кожным горадзе ёсць такія месцы, куды ў рэшце рэшт заўсёды вяртаемся.

Усё гэта немагчыма апісаць словамі, усё гэта лепш убачыць — і тады зможаш адчуць прыгажосць і унікальнасць Пінска.

Я ведаю, на свеце ёсць шмат годных, прыгожых гарадоў, але менавіта ў Пінску я адчуваю сябе добра і спакойна. Тут адпачывае мая душа, тут паветра напоўненае любоўю і шчасцем. Пінск — гэта невялікая частка Беларусі, але вялікая частка сэрца кожнага жыхара гэтага горада.

Любы горад пачынаецца і заканчваецца вакзалам. Над чыгункай праходзіць высокі мост, на якім адбываюцца сустрэчы, развітанні і проста прагулкі. Гэта цудоўнае месца, асабліва калі запальваюцца ліхтары...

Кацярына Зубрыцкая, 11 клас, школа № 10, Пінск

У ружовых акулярах і ружовай спадніцы (ідзём быць сур'ёзнымі людзьмі)

Ці задумваліся вы, куды хочаце паступіць? З чым звязаць сваю будучыню? У чым ваш самы вялікі талент? Дзе знайсці сілы, каб не спужацца цяжкасцей «суровай рэальнасці»? Эль Вудс, галоўная гераіня мюзікла па фільму «Бландынка ў законе» (англ. *Legally Blonde*), на два пытанні з чатырох адказала для сябе ў дзень, калі каханы кінуў яе.

Эль (Лора Бэл Бандзі) — стэрэатыпная бландынка. Любімы колер ружовы, сабачка — чыхуахуа, а галава забіта модай і вечарынкамі. На спатканне з каханым — Уорнэрам (Рычард Х. Блэйк) — Эль ідзе пад віскат сябровак жаночага таварыства Дэльта Нью і, выбраўшы самую прыгожую (абавязкова ружовую) сукенку, эфектна пераапрацаецца за дзве секунды... Толькі каб пяццю хвілінамі пазней выбегчы з рэстараты і слязах, бо «жаніх» праспяваў ёй на дзіва дынамічную песню пра тое, што ён бачыць у сваёй будучыні больш сур'ёзную дзяўчыну, з якой не сорамна з'явіцца перад бацькамі.

Аднак Эль плача не доўга, і ёй, безнадзейна закаханай, у галаву прыходзіць геніяльны план: паступіць у Гарвард, куды збіраецца Уорнэр, і даказаць яму, што яна не толькі прыгажуня, але і кніжкі гэтыя вашы ўсялякія чытае! Во! Давядзецца, канешне, замест шопінгу і забавак з сяброўкамі сядзець дзень і ноч над падручнікамі і тэстамі, але ж яна моцная! А яшчэ мацнейшае — яе каханне! З песнямі, пляскамі і ледзь не шабашам у кабінеце прыёмнай камісіі Эль паступае ў Гарвард.

І сустракаецца са з'едлівымі ўсмешкамі сакурснікаў, патрабавальнымі прафесарамі і — жах! — з абыякаваасцю Уорнэра: ён паспеў знайсці сабе новую дзяўчыну Вівіан (Кейт Шындл), якая куды больш «падыходзіць» на ролю жонкі паспяховага юрыста. Вівіан, як заведзена, адразу выказвае сваё незадавальненне ружовай асобай Эль і антаганізуе яе, пужаючы сваёй халоднасцю і бязлітаснасцю.

У галаве Эль пасіўна-агрэсіўна спявае пра расправу з суперніцай фальшывы грэчаскі хор (бо якая трагедыя без хору, ну!), але што насамрэч зробіш у такой сітуацыі? Эмет (Крысціян Борль) — памочнік прафесара Калахана (Майкл Руперт) і хлопец зусім іншага паходжання — дзівіцца з яе праблемы, але раіць не марнаваць час і працягваць вучобу ўсур'ёз. Эль хутка даказвае прафесару і аднакурснікам, што ў яе галаве ёсць не толькі грэчаскі хор. І раптам выяўляецца, што не адным Уорнэрам і яго ўзаемнасцю можна жыць...

Што робіць гэты мюзікл сапраўды вартым увагі — зусім не гісторыя дзяўчыны, якая гоніцца за каханнем. Гэта гісторыя дзяўчыны, якой разбілі сэрца. А яна выцерла слёзы і з усмешкай пабегла адкрываць сябе нанова. Гісторыя дзяўчыны, з якой усе кпілі, наіўная бландынка... у ружовым! Яна абклалася падручнікамі, сабрала волю ў кулак і даказала, што можа ўсё — і яшчэ як! Што ёсць у ёй надзвычайная ўнутраная сіла, цяга да перамогі. І што для гэтай перамогі Эль зусім не трэба ні забываць, кім яна ёсць, ні змяняць свае звычкі. Ну што дрэннага ў тым, што яна любіць ружовыя спадніцы больш за чорныя?

«Бландынка ў законе» — гэта не маніфест «дзявоцкасці» (хоць і для яго знайшлося месца), гэта маніфест нашых захапленняў, мар усяго жыцця — і магчымасцей іх рэалізаваць. Маніфест самай важнай сілы, калі дазволіце. І мюзікл ператварае яго ў песню, у яскравы парад, дзе кожная нота, кожны рух прасякнуты шчырым задавальненнем, напоўнены жыццём.

Гэты мюзікл — тэатральная адаптацыя аднайменнага фільма 2001 года, які, у сваю чаргу, быў зняты па навэле Аманда Браўн. І трэба сказаць, хоць Рыз Уізэрсун у ролі Эль і палюбілі многія, але дзякуючы музыцы займальна гісторыя

бландынкі ў ружовым літаральна зазіхацела. Мюзіклам увогуле ўласцівыя эмацыйнасць і ўрачыстасць, і калі ўжо арыгінальны сцэнарый схіляе да танцаў з пампонамі і тоўстымі юрыдычнымі слоўнікамі, то мюзікл не мае права выйсці нудным ці няшчырым.

Калі параўноўваць пастаноўку з арыгінальным фільмам, то брадвейская версія (дзякуй каналу MTV за запіс выступлення 2007 года) вылучаецца толькі станоўча. У «музычнай» версіі Эмет і Эль кантактуюць значна часцей, і таму іх стасункі здаюцца больш натуральнымі (і хімія акцёраў на сцэне гэтаму дапамагае). Ды і сам Эмет выглядае як самадастатковы герой, а не проста як прылада-ўзор таго, што ёсць яшчэ хлопцы для Эль на гэтай зямлі. Вівіан, новая дзяўчына Уорнэра, не застаецца непрыемнай гадзюкай — наадварот, менавіта яна актыўна падтрымлівае галоўную гераіню на шляху да фінала. Сам Уорнэр не выклікае жадання моцна сціснуць яго шыю і патрэсці. Нават шкада хлопца, ад якога бацькі і грамадства хочуць толькі канкрэтнага поспеху... Шкада да пэўнай ступені, канешне.

Што да песень, яны, прабачце за бедную мову, бамбезныя. І часам задаешся пытаннем: ну чаму іх няма ў фільме? Яны б там вельмі добра ўціснуліся. Асабліва ў адной іканічнай сцэне з парыкмахеркай Полет (Орфе), якой Эль дапамагае знайсці трохі ўпэўненасці ў сабе. Яны развучваюць танцавальны «прыём», які там, у фільме, кідаецца скакаць увесь салон — і запальнай песні рашуча не хапае. Мюзікл гэта дадае.

Некаторыя яго нумары лічацца амаль класічнымі. Напрыклад, чытачы, якія сядзяць у замежных фандомах, могуць дзякаваць менавіта «Бландынцы ў законе» за песню «There! Right There!». І нават калі вы ніводную песню не чулі, пасля першага прагляду яны катэгарычна засядаюць у галаве (і з'ядаюць усе клеткі мозгу, толькі ш-ш-ш) і не выходзяць, пакуль не кінешся драматычна танчыць пад тую ж «So Much Better». І калі ў вашай галаве ва ўсю моц не спявае Эль Вудс пра сілу кахання і веру ў сябе, то вы жывяце гэтае жыццё неяк няправільна. Можа, у вас хоць шкарпэткі ружовыя заляжаліся?

Валерыя Дзяткова

Аўтарская рубрыка
Ліны Багданавай

Суперсіла — быць сабой

У сё пачалося з таго, што клас эстэтычнага напрамку аказаўся перапоўнены. — Тут новы зборны фармуецца, — пераконвала завуч. — Дзевятнаццаць чалавек. Класная вопытная будзе, прадметнікі з вышэйшай кваліфікацыяй...

— А якая, па сутнасці, розніца? — разважала мама, падпісваючы заяву. — Нікуды твая музыка ад цябе не дзенецца. Дзеці адзін з адным пакуль не знаёмыя.

І Яна пагадзілася. А сапраўды, якая розніца? У агульнаадукацыйнай дзявятых ні музыкі, ні выяўленчага мастацтва не праходзяць. Толькі «Культуру» ды факультатывы па маляванні і спевам. На факультатывы яе абяцалі запісаць. Па ўсім выходзіць, будзе ў яе шанец паступіць на бюджэт у любімы Універсітэт культуры!

Таму што бал атэстата тут яна вышэйшы атрымае, графічныя рэдактары з інфарматыкам засвоіць. І на трэцяга рэпетытара выдаткаваць не давядзецца. Засталося толькі паразумецца з васямнаццацю шчасліўчыкамі з новага дзявятага «3».

— Падумаеш, праблема! — усміхалася Яна, паднімаючыся да класнага кабінета. — Шмат не трэба. Пазнаёміцца ды суседа па парце знайсці.

— Якая яшчэ скрыпка? — скрывілася за апошняй (астатнія месцы былі занятыя) партай дзяўчына з сінімі вуснамі.

— Вау! Ванэса Мэй гомельскага разліву!

— А мы яе на вароты паставім! Няхай сваёй пасудзінай мячы адбівае!

Зграбныя дзяўчаты атачылі няшчасную Яну. Другім кальцом сышліся вакол новенькай высокія, як на падбор, хлопцы.

— А абяцалі спартыўны клас адкрыць! — правуркатаў за Янінай спінай абураны барытон. — Цяпер усё намаганні кату пад хвост: ні бясплатнага харчавання, ні скарочанага вучэбнага плана.

— Самі вінаватыя, маглі б прыцяляў з секцыі за ручку прывесці.

Напружанне спала. Здавалася, сітуацыя вырашылася.

Нажаль, дзяўчаты-гандбалісткі не даравалі «дзевятнаццатай» яе скрыпкі. І не толькі: Яна не сыходзілася з імі праз адрознасць захапленняў і знешнасці. «Гадкае качаня», «бледная паганка», «сіняя панчоха», «белая варона са скрыпкай» — тузін крыўдных, вымаўленых мімаходзь мянушак сыпаўся на яе з раніцы да абеду. Удзельнікі моладзевых зборных па гандболе і баскетболе, звыклыя да ранняй самастойнасці, спяшаліся жыць, атрымаць асалоду ад новых правоў і магчымасцей. Іншыя погляды тут ігнаравалі.

«Добра, пацярплю, — разважала Яна. — Мне з імі дзяцей не хрысціць. Іншыя класы (не ў матэматычны ж прасіцца) не свецяць. Як-небудзь дацягну да атэстата. А там дыплом рэжысёра — і самы лепшы тэатр краіны! Ну, калі не тэатр, то палац культуры. Праб'ёмся!»

Худа-бедна яна адвучылася чвэрць. Ціхай мышкай на апошняй парце пісала канспекты, рэфераты, уважліва слухала тлумачэнні. Аднакласніцы пасмейваліся, часам адносіліся паблажліва да дробных просьб, не скупіліся на крытыку і сарказм. З хлопцамі было прасцей. Але далей за абыякавасць і халодную ветлівасць яны не заходзілі. Праўда, настаўнікі вылучалі сціплую выдатніцу. Зрэшты, іх стаўленне толькі павялічвала прорву, якая разверзлася ў дзвятым «З».

Зрэшты, можна б жыць. Але напярэдадні зімы класнай прыйшла ў галаву ідэя:

— А давайце зробім «зорны баль»! Вы ў мяне ўсе да аднаго асобы адораныя. Гандбалісткі нашы да першага месца ў краіне дабраліся, хлопцы змагаюцца за подыум, Лёша і Яна — лаўрэаты міжнародных творчых конкурсаў. Прышоў час паказацца ўсім! Спачатку абвешчаю конкурс сцэнарных прапаноў.

Удар у спіну! Ад такога за год не ачуняеш. Давядзецца маму з татам пасвячаць у свае праблемы. І наогул: што ёй рабіць на гэтым свяце жыцця? Распісвацца ва ўласнай непаўнавартасці? Ці пакласці ворага на лапаткі скрыпічнай санатай? Занадта шмат атрымаецца ахвяр. Лепш адпаўзці ўбок. Затаіцца. Хай іншыя радуецца. На парадку дня абазначылася новая праблема: якую б пераканаўчую прычыну прыдумаць для адсутнасці на «зорным балі»? З астатнім яна навучылася спраўляцца.

Ашаламляльныя адрозненні ад аднакласнікаў зрабілі яе моцнай і амаль незалежнай. Прынамсі, часам сітуацыя ацэньвалася менавіта так.

Прыгажуня:

Яначка, сонца, ты ж не жывеш! Ты перажываеш! Перажываеш *найлепшыя* гады *ўласнага* жыцця! Хіба гэта нармальна? Спыніся! Вазьмі сябе ў рукі. Па-спрабуй нешта змяніць.

Ды хоць бы да балю падрыхтуйся. Блісні! Дакажы сваю выключнасць! Як яны цябе клічуць? Ванеса Мэй? Так стань зоркай! Здзіві, захапі! Скрыпка — гэта так рамантычна! І так стыльна. І моцна.

І потым, ты, здаецца, рыхтуешся стаць рэжысёрам? Табе і карты ў рукі. Пра-яві ініцыятыву, дапамажы класнай — па ўсім выходзіць, мудрая яна ў вас жанчына. А заадно і аднакласніцам. Упэўненая, што са сцэнарам яны не справяцца.

Толькі не пазбаўляй сябе і бацькоў свята. Уяві, як прыемна ім будзе бачыць твой трыумф!

Дарэчы, я выступаю за яркую індывідуальнасць. Любыя адрозненні робяць наша жыццё цікавейшым. Згодная? Застаецца толькі накіраваць тваю выразнасць у канструктыўнае рэчышча. Думаю, агульнымі намаганнямі мы зможам дасягнуць поспеху.

Хранічны насельнік «Камчаткі»:

Падумаеш, праблема! Няхай сабе хвасты распускаюць, а мы з табой на гэты «птушыны базар» з боку палюбуюся. Яркіх ды паспяховых часцей тузаюць. Яно табе трэба? Адсядзішся на сямёрках–шасцёрках — нервы захаваеш. Рэпетытары без адзнак на ЦТ нацягаюць. Лічы, у кішэні твой рэжысёрскі дыплом. Без лішніх рухаў.

Слухай, можа, мне ў твой клас перайсці? Для падтрымкі баявога духу адчайнай неспартсменкі. Складу кампанію на задняй парце. Мы яшчэ паваем! Сваімі ціхімі метадамі. Карацей, звяртайся.

Прасунуты старшакласнік:

Як можна пляваць на ўласнае жыццё ў самай цудоўнай яго частцы — у маладосці? Гэта шкодна і дэструктыўна.

Не спыняйся на паўдарозе. Навошта ствараць сабе зону камфорту ў дыскамфортным асяроддзі? Значна больш эфектыўна падладзіць асяроддзе пад свае інтарэсы. А заадно змяніць сваё стаўленне да яго насельнікаў. Зразумець прычыны іх адчужэння і непрыняцця, матывы іх паводзін.

Твае аднакласніцы занадта рэзкія? Гэта нармальна: іх жыццё — барацьба, дзе слабакі прайграюць. Звычайная мадэль паводзінаў членаў спартыўнай каманды. Яркі знешні выгляд больш арганічна ўпісваецца ў звыклы для іх стыль жыцця, чым сціплая знешнасць і ціхі галасок. З часам неабходнасць у знешніх стымулятарах пройдзе. Тут бы добра паўплываў чужы (твой, быць можа?) пазітыўны прыклад стылю і манер.

Вядома, рэзкасьць застанецца. Але паспрабаваць яе змякчыць — справа добрая. І рэжысёрскія навыкі папрактыкуеш. Пры гэтым варта заставацца сабой. І несці сябе з гонарам і трывала. Лаўрэатамі так проста не становяцца — значыць, ты баец. А спартсмены паважаюць сілу. Вось і ваюй: адстойвай свае пазіцыі звыклым мірным шляхам. Прымузь паважаць сябе і шанаваць.

Гэта не капрыз. Гэта далучэнне іншых да натуральнай разнастайнасці. Дай аднакласнікам магчымасць стаць лепшымі. Дапамажы ім зразумець і прыняць цябе. Не скажы, што гэта проста. Але вырашальна. Удачы!

Вопытны псіхолаг:

Мне парады тваіх сяброў вельмі спадабаліся. Жыццёва і ў самы яблычак.

Каб не паўтарацца, я дадам некалькі псіхалагічных нюансаў. Спадзяюся, яны дапамогуць табе лепш усвядоміць і сваю ролю ў сітуацыі, і варыянты выхаду з яе.

Відавочны канфлікт індывідуальнасці і жадання ад яе сысці. З папраўкай: хоць на час. Сыходзіць дакладна не варта.

Індывідуальнасць вызначае цябе самастойнай істотай у розных жыццёвых рамках. Гэта твая адметнасць, сукупнасць тваіх выразных рыс, праяў пачуццяў, волі, здольнасцей і талентаў, інтарэсаў, звычак, патрэб. Свет каштоўны тым, што кожны з нас непаўторны, здольны на самастойныя ўчынкi, пачуцці і думкі.

Індывідуальнасць — гэта асаблівая якасць чалавека, якая складаецца з адзінства яго прыродных і сацыяльных уласцівасцей, свядомасці і дзейнасці. Вылучаюць тры формы індывідуальнасці: прадметную, біялагічную і сацыяльную. У тваім выпадку праблемы ўзніклі з трэцяй.

І гэта натуральна: эмоцыі ў зносінах, фарміраванне стабільных сяброўскіх прыхільнасцей у школьным узросце дазваляе нам, з аднаго боку, удасканалваць навыкі зносін, спасцігаць сябе і, з другога, атрымаць прызнанне аднагодкаў. У падлеткавым узросце іх рэакцыя вельмі ўплывае на самаацэнку.

Непрыязнасць мы ўспрымаем цяжка, крыўдуем, хоць часам і не прызнаёмся, пачынаем корпацца ў сабе, рэзка крытыкуем сваіх праціўнікаў, прызнаём сябе пераможанымі або наважваемся на канфлікт. Калі кола замыкаецца, дарослы павінен дапамагчы прааналізаваць сітуацыю, зразумець яе прычыны, падзяліцца сваім вопытам, раскрыць нашы моцныя бакі, знайсці сродкі памірыцца.

Разумею і твае сумневы з нагоды пераходу ў іншы клас. Часцей за ўсё гэты крок прыводзіць да аднаўлення няўдалай мадэлі ў новым камунікатыўным асяроддзі. Рашэнне праблемы варта шукаць у галіне нашых унутраных змен.

Вось некаторыя рэцэпты адаптацыі: уступай у зносіны або падтрымлівай ініцыятыву іншых, звяртайся да аднакласнікаў з просьбамі і пытаннямі, падавай слушныя рэплікі; удзельнічай у агульных справах. Праяўляй гумар, ініцыятыву, падтрымлівай прапановы іншых (вельмі дарэчы прыйдзецца ваш «зорны бал»); не бойся ўласных пачуццяў, самавыяўляйся лепшымі спосабамі, канструктыўна выказвай нязгоду; разумей і паважай межы — як свае, так і чужыя — цялесныя, псіхалагічныя, камунікатыўныя; абавязкова падтрымлівай эмацыйны кантакт з людзьмі, будзь эмацыйна ўключаная ў зносіны.

Што б ні здарылася, намагайся заставацца сабой. Адрознівацца! Менавіта гэта паважаюць навакольныя.

Тут жыве гісторыя

Напэўна, шмат хто з вас хацеў бы вучыцца ў старажытнай навучальнай установе з багатай і цікавай гісторыяй? Напрыклад, у Оксфардзе ці Кембрыджы. Гэта ж так ганарова — атрымліваць веды ў сценах, дзе стагоддзі таму гэтаксама грызлі граніт навукі выбітныя дзеячы. Мне пашанцавала. Я скончыла слуцкую гімназію №1, якой летась споўнілася 400 гадоў. За гэты час яна праславілася як «Слуцкія Афіны» — і не дарэмна.

У 1617 годзе Януш Радзівіл загадаў пабудаваць у Слуцку кальвінісцкую царкву і школу пры ёй. На жаль, ён не паспеў скончыць справу. За яго гэта зрабіў брат Кшыштаў. У 1630 годзе гімназія пачала сваю дзейнасць. Якасць адукацыі была настолькі высокая, што любому выпускніку хапала ведаў, каб паступіць у еўрапейскі ўніверсітэт.

Праўда, метады навучання былі не надта звыклія для нас. Па-першае, часта настаўнікі проста размаўлялі з вучнямі, як у платонаўскай Акадэміі. Так яны вучылі дзяцей думаць. Калі і гэта не дапамагала, выкладчыкі займаліся з неспяховымі

падчас канікул — дзве гадзіны штодзённа. Калі ж трэба было зматываваць найлепшых, іх частавалі півам. Такі падарунак атрымлівалі тыя, хто дадаткова вывучаў латынь.

Канешне, зараз гэты метады гімназіі не выкарыстоўваюць: непедагагічна. Але ж заахвочваюць вучняў не горш. Штогод пераможцаў алімпіяд узнагароджваюць шакаладкамі і вешаюць іх фотаздымкі на «Алею славы». Тыя, хто прывозіць у родную школу дыпломы з конкурсаў рэспубліканскага і міжнароднага ўзроўняў, атрымліваюць каштоўныя падарункі.

Дырэктар гімназіі, Алена Мікалаеўна Міронава, кажа: «Мы працуем на развіццё дзіцёнка, займаемся на вынік. Традыцыі, закладзеныя тады, добрыя: да дзяцей трэба быць уважлівымі — і тады будзе плён».

Як ні дзіўна, школа знакамітая зусім не праз свой узрост. Вядомай яе зрабілі выбітныя выпускнікі. Нашу гімназію скончылі пісьменнік Альгерд Абуховіч, Ілля Капіевіч, па падручніках якога вучыўся Ламаносаў. Эдвард Вайніловіч, які пабудаваў Чырвоны Касцёл у Мінску, вучыўся ў гэтай школе паводле жадання бацькі Адама — той таксама атрымліваў веды ў гэтых сценах.

Калі прааналізаваць род заняткаў усіх знакамітых выпускнікоў, можна заўважыць цікавую адметнасць. Вялікая іх частка стала пасяховай у медыцыне: напрыклад, хірург Генрых Кулакоўскі і ініцыятар першай лякарні хвароб скуры Бржазоўскі. Дарэчы, і зараз шмат вучняў гімназіі ідуць ва ўрачы.

Самыя ж выбітныя нашы вучні звязаны з космасам. Астранома Вітольда Цэраскага ведае, без выключэння, кожны з навучэнцаў. Адкуль такая ўпэўненасць? На старым двухсотгадовым будынку вісіць шыльда ў яго гонар. Алена Мікалаеўна лічыць, што такой пашаны варты яшчэ адзін выпускнік — Сямён Косберг. Ён сканструяваў рухавікі апошняй ступені для першай савецкай ракеты. Наўрад ці без яго адкрыцця адбыўся б палёт Гагарына.

Тэндэнцыя вывучаць Сусвет зараз часткова трансфармавалася ў жаданне вучаць ІТ-сферу. Хто з вас не карыстаецца Google штодня? Сумняваюся, што пачую хоць адзін станоўчы адказ. У гэтай кампаніі працуе Мяцельскі, наш выпускнік. Яшчэ адзін, Леснікаў, быў стваральнікам гульні «World of Tanks».

Фота гэтых людзей можна пабачыць у адным з калідораў гімназіі на дошцы гонару, а іх папярэднікаў — у пераходзе паміж старым і новым будынкамі. У тым жа месцы плануець аднавіць і музей. Зараз экспанаты схаваныя, але пад канец навучальнага года іх можна будзе пабачыць. Вельмі сімвалічна, што іх выстаўляць у месцы яднання гісторыі і сучаснасці.

Як багатая гісторыя ўплывае на вучняў і настаўнікаў гімназіі? Алена Мікалаеўна лічыць: «Дысцыплінуе, бо дзеці адчуваюць адказнасць. Мяркую, што

стопраэнтнае паступленне — вынік таго, што яны хочуць, каб слава гімназіі захоўвалася. Я вельмі ганаруся такой навучальнай установай. Хочацца, каб яна развівалася, становілася лепшай».

На шчасце, так і адбываецца. Школе і зараз ёсць кім і чым ганарыцца. «Я на гэтай пасадзе ўсяго трэці год. За гэты час дзве нашы дзяўчыны становіліся вучнямі году Мінскай вобласці. Пастаянна ёсць вынікі на заключных этапах рэспубліканскай алімпіяды: летась было тры дыпломы, у гэтым годзе — два. Цяпер яшчэ дадаўся дыплом на конкурсе прац даследчага характару, даўно не было. Ёсць перамогі і на BelSEF, Гагарынскіх чытаннях, конкурсе імя Вернадскага. У мінулым годзе сярэдні бал ЦТ у нас быў вышэйшы за вобласць. У гэтым ёсць тры стобальнікі і два вучні атрымалі па 99», — каментуе Алена Мікалаеўна.

За апошні час гімназія перажыла грандыёзны рамонт і не менш яркавы юбілей. Спадзяюся, што бальная зала, у якой Якуб Колас упершыню прачытаў «Новую зямлю», пабачыць яшчэ цікавейшыя падзеі. Бо тут жыве гісторыя — і яна павінна папаўняцца.

Паліна Забела, фота аўтара

Я прадзядулем вельмі ганаруся!

Пра свайго прадзядулю, Рыгора Феадосіевіча Надутага, я ўпершыню пачула ў 3–4 гады. Мая бабуля часта брала ў рукі альбом са старымі фотаздымкамі. Мы ўладкоўваліся ямчэй на канапе, і яна распавядала мне пра свайго бацьку, майго прадзеда. Ён прайшоў усю вайну. Скончыў яе ў Берліне. У нас дома захоўваюцца яго баявыя ўзнагароды. І, калі настаўніца абвясціла нам тэму інфармацыйнай гадзіны «Як хораша пад мірным небам жыць!», я дакладна ведала, што буду расказаць сваім аднакласнікам пра прадзядулю.

Трэба было бачыць вочы нашых хлапчукоў, калі я адкрыла скрынку і паказала ім прадзедавыя ўзнагароды. Безражліва перадавалі мае аднакласнікі адзін аднаму святую рэліквію і засыпалі мяне пытаннямі пра баявое мінулае. На многія з іх, да свайго сораму, я не змагла тады адказаць.

Гэтая інфармацыйная гадзіна праходзіла ў верасні. Тады, вярнуўшыся дадому, я вырашыла, што ў маі абавязкова распавяду хлопцам гісторыю свайго прадзедагероя яшчэ раз. А дапамогуць мне ў гэтым гутаркі з бабуляй Ларысай Рыгораўнай, архіўныя матэрыялы, сабраныя дзядзькам Андрэем, і інтэрнэт.

У чэрвені 1941 года мой прадзед заканчваў Харкаўскі мастацкі інстытут. Ён вельмі любіў маляваць, хацеў стаць мастаком, але, не раздумваючы ні хвіліны, змяніў пэндзаль на вінтоўку. У яго ўзнагародным лісце напісана: «...у Айчынай вайне з 1941 года». Ішоў на фронт прадзядуля з Харкава 25-гадовым хлопцам.

Вось як апісваюць гісторыкі жыццё горада ў першыя дні вайны:

«Пра тое, што на савецкай мяжы ідуць баявыя дзеянні, першы даведаўся камандуючы Харкаўскай ваеннай акругай генерал Смірноў: яму патэлефанавалі з Генштаба Масквы, — распавядае ваенны гісторык Валерый Вахмянін. — У 4:00 камандуючы падняў па трывозе часткі гарнізона Харкава і паведаміў першаму сакратару абкама Аляксею Епішаву пра баі на мяжы. У 5:00 аблваенкам Маслаў ускрыў пакет з мабілізацыйным планам, у 7:00 — ужо дакладваў аб пачатку работ па мабілізацыі людзей і тэхнікі. У 16:00 старшыня аблвыканкама Свінарэнка раскрыў канверт з планам мабілізацыі эканомікі вобласці, да яго рэалізацыі прыступілі на наступны дзень. У войска паклікалі 168 тысяч жыхароў вобласці, якія

нарадзіліся з 1905 па 1923 год. З калгасаў забралі амаль 50 тысяч коней і ўвесь на-яўны аўтатранспарт.

Асабліва актыўна ў бой ірвалася мо-ладзь — 18–19-гадовыя наіўныя дзеці са святой верай у светлую будучыню.»

А далей была вайна... Спачатку Паўднёвы фронт (чэрвень 1941 — жнівень 1942), по-тым Паўночна-Каўказскі (жнівень 1942 — май 1943), Варонежскі фронт (травень 1943 г. — лістапад 1943). І, нарэшце, 1-ы Ук-раінскі (лістапад 1943 — люты 1944 г.) і 2-і Украінскі (люты 1944 — травень 1945). Прудзядуля ваяваў у складзе 76 гвар-дзейскай Чарнігаўскай Чырвонасцяжнай стралковай дывізіі.

У гэтыя страшныя гады людзі не стра-цілі здольнасці кахаць, не счарсцвелі душой. Здавалася б, для кахання тады

зусім быў не час! Але гэтае пачуццё не выбірае, а можа нагнаць кожнага і ў любы момант, накрыўшы з галавой. У лістападзе 1943 года ў вызваленым Кіеве прадзядуля сустрэў сваё каханне. Мая прабабуля, Ірына Іванаўна, спявала ў кіеўскай капэле «Думка». Не закахацца ў гэтую вытанчаную, стройную, вясёлую дзяўчыну з прамяністымі вачыма было немагчыма. «Любі мяне, як я цябе», — напісаў прадзядуля на вясельнай фатаграфіі і пранёс гэтую любоў праз усю вайну, а потым — і праз усё жыццё.

Вайна працягвалася. Кіламетр за кіламетрам, вёску за вёскай адбіваў мой дзя-дуля разам з іншымі салдатамі. За праяўлены гераізм і мужнасць у баях за Шандэ-раўку мой прадзед быў узнагароджаны Ордэнам Айчыннай вайны 1-ай ступені. У вайсковых архівах мы знайшлі апісанне яго асабістага баявога подзвігу:

«Намеснік камандзіра 1-га стралковага батальёна па палітычнай частцы ка-пітан Надуты ў перыяд падрыхтоўкі батальёна да наступу на населеныя пункты Скрыпчанцы і Шандэраўка 16.2.44 года забяспечыў давядзенне да кожнага байца баявога загаду, правільна расставіў камуністаў і камсамольцаў па ротах і ўзводах. У момант бою 16.2.44 года за населены пункт Шандэраўка капітан Надуты зна-ходзіўся ў баявых парадках 3-й стралковай роты, сваім асабістым прыкладам натхніў байцоў на прасоўванне наперад і бязлітаснае знішчэнне праціўніка.

3-я стралковая рота першая ўварвалася ў населены пункт Шандэраўка, заха-піўшы 33 салдата і афіцэра суперніка ў палон, знішчыўшы 13 салдат праціўніка. Капітан Надуты асабіста знішчыў 5 салдат праціўніка».

Ваенная прафесія майго прадзеда — зампаліт, або камісар. Гэта спецыяліст, які адказвае за маральна-псіхалагічны стан салдат і афіцэраў. Вялікую ролю адыгры-валі камісары ў згуртаванні вайскоўцаў і арганізацыі падраздзяленняў. Аб'ектыў-на, падчас той вайны вялікая частка палітработнікаў мела адмысловую, у тым ліку ваенную, адукацыю, нярэдка ў баі яны паказвалі прыклад байцам, бралі на сябе камандаванне ў выпадку гібелі камандзіраў.

У пачатку сакавіка 1945 года дывізія, дзе служыў мой прадзед, у складзе 70-й арміі наступала на Данцыг (Гданьск). Пачалася вясновая бездараж. У тыя дні гвардзейцам упершыню за час вайны давялося весці бой з конніцай суперніка.

«Тав. Надуты ў баях па знішчэнні нямецка-фашысцкіх войск у раёне Гданьска і ў баях на захад ад Одэра прыклаў шмат сіл і ўмення для дапамогі часткам у арганізацыі нагляднай агітацыі, у арганізацыі культурна-масавай работы ў перыяд падрыхтоўкі да баёў па фарсіраванні Одэра і знішчэнні гітлераўскай Германіі, чым спрыяў павышэнню наступальнага парыву асабістага састава...» Гэта запіс з узнагароднага ліста прадзеда. За свае заслугі ён быў узнагароджаны ордэнам Чырвонай Зоркі.

Май 1945 года. Наш народ стаяў на парозе Перамогі. У ходзе наступлення ў красавіку-траўні 1945 года злучэнні фронту фарсіравалі Одэр у яго ніжняй плыні, разграмілі штэцінскую групоўку праціўніка, забяспечыўшы правы фланг ударнай групоўкі, штурмавалі Берлін. 4 мая 1945 года войскі фронту выйшлі на Эльбу, дзе сустрэліся з 2-й англійскай арміяй. Да 9 мая часткі і злучэнні фронту ўдзельнічалі ў вызваленні выспаў уздоўж узбярэжжа Балтыйскага мора. А 9-га мая пала апошняя фашысцкая крэпасць — Рэйхстаг.

У архіве прадзядулі захаваліся ўнікальныя здымкі. Справа ў тым, што ў першыя дні вайны за праяўленую мужнасць ён быў узнагароджаны фотаапаратам. З ім ён не раставаўся на працягу ўсёй вайны. Дык вось, захаваліся два фотаздымкі, зробленыя ім у Берліне. На адным з іх сярод руін ля галоўнага ўваходу ў Рэйхстаг «сядзіць» ацалелы «Рыбак» — як сімвал адраджэння свету. І мой прадзед, Надуты Рыгор Феадосіевіч, удзельнічаў у гэтым адраджэнні.

Пішучы гэты матэрыял, я прасачыла франтавы шлях прадзядулі, даведалася больш пра яго вайсковую «прафесію», прачытала пра найвялікшыя бітвы Вялікай Айчыннай вайны. І зрабіла галоўную выснову: мой прадзед — сапраўдны герой. Я ганаруся тым, што ў нашай сям'і быў такі мужны, мудры, сціплы і добры чалавек. Цяпер ён стаў мне яшчэ больш дарагі і родны.

Вікторыя Ганчаронак,
пры дапамозе Марыі Шкляр
і Аксаны Уладзіміраўны Падгайскай,
Бігосаўская СШ, Верхнядзвінскі раён

Больш яскравасці кожнаму дню

Школьныя будні сталі звыклымі, бясконца цягнуцца урокі, перапынкі падаюцца занадта кароткімі, пасля заняткаў — хатнія заданні і сустрэчы з рэпетытарамі... А можа, усё не так цяжка? Вось некалькі парад, як зрабіць звычайныя справы менш сумнымі.

Афармленне канспекта. Ніхто вам не забароніць вылучаць яркім маркерам тэму ўрока або тэрміны. Рабіце свой канспект максімальна зручным для чытання. Гэта не толькі прыгожа, але і дапамагае вам лепш запомніць ўрок і напісаць праверачную працу на дзясятку.

Знешні выгляд. Заўсёды хочацца выглядаць запамінальна і яркава, але ў школе варта падпарадкоўвацца правілам. Можна знайсці кампрамісны варыянт! Прымацаваць прыгожую брошку да школьнай кашулі ці пінжака. Не забывайце пра гальштукі і гальштукі-матылькі. Яны ідэальна дапоўняць школьны вобраз. Можна ўпрыгожыць школьны партфель або пенал значкамі з яркімі прынтамі. За такі знешні выгляд не зробіць заўвагу, наадварот — ацэняць.

Канцылярыя. Можа, варта папоўніць запасы: закупіцца яркімі асадкамі, прыгожымі сшыткамі, нататнікамі? Усе гэтыя рэчы абавязкова зробіць школьныя дні больш каляровымі і радаснымі.

Школьныя мерапрыемствы. Напэўна, у кожнай школе праводзяцца ўсялякія конкурсы талентаў, літаратурныя вечары, канцэрты і іншае. Там вы зможаце

наладзіць адносіны з аднакласнікамі і проста фэйна прабавіць час. Плюс абавязкова паднімеце свой рэйтынг у вачах настаўнікаў.

Гульні на перапынку. Трэба адпачыць ад урока, даць мозгу падрыхтавацца да новай інфармацыі — для гэтага і прыдумалі перапынак. Вядома, можна пачытаць кніжку ці проста пасядзець ў тэлефоне. Але значна весялей прыдумаць цікавую гульнію разам з аднакласнікамі. Хай не з усім класам, але хаця б з некалькімі выдатнымі сябрамі.

Новыя сябры. Пастарайцеся наладзіць кантакт з тымі, каго вы не разумелі. Верагодна, яны вельмі добрыя людзі, проста вы не заўважалі гэтага. Магчыма, нічога добрага не выйдзе, але ёсць шанец, што вы пасябруеце! Вы з большай радасцю будзеце хадзіць у школу, ведаючы, што там чакае вялікая кампанія. Ёсць тут, праўда, і адзін мінус: на выпускным вы будзеце галасіць.

Не бойся знаёміцца, змяняцца. Бо ты не хочаш шкадаваць, што чагосьці не зрабіў. Павер, школьныя дні заўсёды будуць насычанымі яркімі фарбамі.

Подпіс рэдактара

Ева Казлоўская

Кірыл Цабрук Па-нашаму не горш

Як часта вы чуеце папулярныя песні ў беларускім перакладзе? Пагадзіцеся, з'ява даволі рэдкая. А малады музыка з Брэста Кірыл Цабрук сам перакладае песні з розных моў на беларускую і выконвае іх. Дзякуючы яму такія песні, як «Мядуза», «Суперзорка», «Кожны раз» і іншыя загучалі на роднай мове. А мы вырашылі пацікавіцца, як развіваецца творчасць маладога музыкі і чаго чакаць далей.

— З чаго пачынаўся ваш шлях у музыку?

— Заўсёды падабалася спяваць: у дзіцячым садку, у школе, потым ва ўніверсітэце. Не заўсёды добра атрымлівалася, праз што мяне не ўспрымалі як перспектывнага, але жаданне дабіцца сваёй мэты, напэўна, і не дала спыняцца на дасягнутым. Рашучасць прыйшла на 3-ім курсе. Я вырашыў: альбо зараз, альбо

ужо ніколі. Запісаўся ў калектыў у родным горадзе. Не скажу, што адразу ўсё пайшло як трэба, але час ішоў, вопыт з’яўляўся, хваляванне знікала, і мне становілася не так сорамна за свае жывыя выступы. Я пачаў атрымліваць асалоду ад кожнага выхаду на сцэну! Аднак год таму давялося ўсё пакінуць і пераехаць у іншы горад, праз што мая творчая дзейнасць пакуль трохі запавольнілася.

— Што падштурхнула вас пачаць перакладаць песні на беларускую мову?

— Адказ на гэтае пытанне павольна зыходзіць з папярэдняга. Пасля пераезду ў мяне з’явілася шмат вольнага часу і думак. Усё пачалося з самай папулярнай на той час песні «Despasito»: я чуў шмат перакладаў на розныя мовы і паспрабаваў накідаць беларускі тэкст. Зараз магу сказаць толькі, што гэта быў не пераклад, а беларуская версія, якая не мае нічога агульнага з арыгіналам. Пераклады прыйшлі пазней: я на некаторы час адклаў гэтую справу, а пасля пачаў перакладаць песні з Еўрабачання на рускую мову, дасылаць пераклады ў розныя суполкі ў «ВКонтакте». Некаторыя песні вельмі добра зайшлі слухачам. Зараз я перакладаю на абедзве мовы. Выбіраю песні папулярныя менавіта ў гэты час ці нядаўна, ці тыя, што падабаюцца мне. Працэс перакладу — гэта падбор мноства варыянтаў слоў — каб песня не губляла тэмп, рытм і сэнс.

— Якой музыкі, на ваш погляд, не хапае сучасным беларускім падлеткам?

— Самыя папулярныя стылі ў музыцы сёння — рэп і хіп-хоп. Поп- і рок-музыка, на якіх рос я, адыходзяць далей. Не думаю, што нам патрэбна зараз рухацца ў бок рэпа, бо, на мой погляд, наша мова не зусім падыходзіць да гэтага напрамку. Апошнім часам у Беларусі шмат гуртоў якія ствараюць якасную музыку на роднай мове: напрыклад, «NaviBand» альбо «Shuma». Я мяркую, што менавіта за маладосцю і энергічнасцю будучыня беларускай музыкі.

— Што вы маглі б параіць пачынаючым музыкам ці тым, хто цікавіцца перакладам песень?

— Галоўнае — спрабаваць і нікога не слухаць: верыць у сябе, у свае ідэі, у тую мэту, дзеля якой усё гэта. Я хачу найперш паказаць, што папулярныя ў гэты час песні на нашай мове гучаць не горш, чым на іншых. А па-другое — каб людзі не саромеліся роднай мовы і намагаліся размаўляць, думаць і спяваць на ёй.

— Як вы мяркуеце развівацца далей?

— Пра планы пакуль што цяжка штосьці гаварыць, бо ўвогуле цалкам завершаныя толькі дзве песні, астатнія — напалову. Усе яны «запісаны» ў хатніх умовах, але гэта пакуль. Канешне, я быў бы не супраць запісаць іх у студыі. Але пакуль што не магу знайсці на гэтую справу час і сродкі. Зараз усё гэта распаўсюджваецца праз сеціва, але, можа, праз некаторы час я запішу некалькі беларускамоўных версій у студыі. Я ўвогуле люблю жыць сённяшнім днём, бо не ведаю як пойдзе мой лёс далей.

Падпіс рэдактара

Кацярына Тарасава

Наталля Бучынская

Выкраданне з бóльніцы

Ад аўтара

Памятаеце разумную і гламурную авечку Адэлю, пра якую я расказвала вам на старонках часопіса «Бярозка» і ў кнізе **«Незабыўныя сустрэчы з авечкай Адэляй, або Adeljastar@tut.by?»**

Дык вось, прыйшоў час расказаць яшчэ тое–сёе пра Адэлю. У яе ўсё добра! Яна стала вядоўцай новага тэлепраекта пра пошукі жыўёламі свайго прызначэння ў жыцці. Дзеля гэтага ёй давалося перайсці на новы працоўны графік. Цяпер у халодную пару года на «Каляроўцы» яна працуе па сумяшчальніцтве, а асноўным месцам працы сталі здымачная пляцоўка і тэлестудыя. Пачалася Адэліна зорная кар’ера. На тэлебачанні ўсе захапляліся яе прыгажосцю і талентамі, цешыліся самабытнай натурай, а выбрыкі тлумачылі арыгінальнасцю. Таму там Адэля пачувалася як рыба ў вадзе. А яшчэ пасля выхату кнігі пра Адэлю мы ездзілі ў бібліятэкі і школы на выступы. Авечачка адказна рыхтавалася да кожнай сустрэчы. Яна лёгка знаходзіла кантакт са слухачамі, натхнёна расказвала пра сябе. Адэля з задавальненнем ставіла на кнігах побач з маім свой аўтограф у выглядзе капытка! Яна з радасцю фатаграфавалася з чытачамі і заўсёды нагадвала: «Не забывайцеся: ў мяне ёсць свая электронная скрыня! Пішыце!»

Быў пачатак лета. А я захварэла... Хто ж хварэе ў чэрвені, ды яшчэ з падзэрэннем на запаленне лёгкіх? Пэўна, толькі самыя легкадумныя асобы, якія марозіва ядуць вёдрамі і, спатнелыя, п’юць халодны квас! А я марозіва не ела вёдрамі і нават лыжкамі. І квас халодны не піла. А ўсё адно захварэла. Давялося колькі дзён сядзець дома, піць лекі. Выходзіць дазвалялася толькі ў адным накірунку — у паліклініку. У працэдурным кабінце раз на дзень мне калолі ўколы. Балю–ю–ючыя. Адэлька наведвала мяне, прыносіла смачныя клубніцы.

— Спадарыня Наталля, я столькі вітамінаў на вас перавяла! Калі пасля гэтага не палепшаеце, не ведаю, што рабіць. Узялі моду летам хварэць! Ужо каторы год!

— Я незнарок, Адэлю, — баранілася я.

— Незнарок... Хто вам паверыць?

— Адэлька, што ты чапляешся? У мяне такія планы на лета былі! Я разлічвала на цікавыя прыгоды, падарожжы, сустрэчы!..

— Няма мне часу слухаць! Лета на двары! Сядзячы з вамі, я магу яго права-роніць. Лячыцеся!

І Адэля ўцякла. А я лячылася. З усіх сілачак. А аналізы чамусьці станавіліся горшымі.

— Так–так, даражэнькая, — сказала мне ўрач. — Давядзецца пакласці вас у бóльніцу.

От табе і маеш!

— Няўжо гэта неабходна? — супраціўлялася я.

— Справа тычыцца вашага здароўя. Ці хочаце прахварэць усё лета?

Не! Мне хацелася падлячыцца як мага хутчэй. Таму я мусіла паехаць у бальніцу. Мяне сустрэлі ветлівыя ўрачы, чэргі ва ўсе кабінеты і проста жудасныя скразнякі на калідорах.

«Ага, паправіш я тут, — паныла думала я, — седзячы ў чарзе. — Скразнякі — якраз тое, чаго не хапае майму запаленню, каб разгуляцца на поўную моц». Зрабіўшы неабходныя абследаванні і запіс у журнале, мяне адправілі ў палату на першым паверсе. А за вокнамі язмін квітнее, півоні на клумбах аж да зямлі гнуцца!

Я прывіталася з жанчынамі, якія ўжо былі ў палаце, і прысела на вольны ложка. Каб вы ведалі, як мне хацелася на волю! Туды, дзе квітнее гэты язмін і півоні... Я ледзь трывала, каб не расплакацца. Жанчыны паглядалі на мяне спагадліва, але пакуль нічога не пыталіся. Я была ім ўдзячная за далікатнасць.

І тут... Вы, можа, думаеце, што ў бальніцы не можа здарыцца нічога неверагоднага? А вось і памыляецеся! Можа — калі гэта арганізоўвае мая непаўторная выдумшчыца Адэлька!

У палату не ўвайшлі, а проста віхурай уварваліся Адэля і Малімонка. Бачылі б вы іх! У даўжэзных белых халатах для наведвальнікаў, у бахілах на капытках,

у медычных масках на пысках, ды яшчэ грузаныя вялікімі пакункамі, яны выглядалі так пацешна, што і я, і астатнія жанчыны проста зайшліся ад смеху!

— Ну во! Што я вам казала! — павярнулася Адэлька да ўрача, які, пачуўшы выбухі рогату, зазірнуў у палату. — Не ведаю, як астатнія, але вось гэтая асоба дакладна прыкідаецца хворай. — Адэля тыцнула капыткам у мой бок. — Што, хворы чалавек можа вось так рагатаць без дай прычыны? Аж ложка трасецца! І вы будзеце лячыць гэтую сімулянтку? Марнаваць на яе дзяржаўныя грошы? Прабачце, але гэта, мякка кажучы, неабачліва!

Адэля не звяртала ўвагі на вэрхал, які ўзняўся ў палаце з іх з'яўленнем, а ўпарта і настойліва даводзіла ўрачу, што мяне трэба тэрмінова выдаліць з палаты і ўвогуле з бальніцы, каб я не перашкаджала астатнім хварэць у нармальных умовах. У чым была небяспека майго знаходжаньня ў гэтай установе, я пакуль не разумела, але ў Адэлі, відаць, быў нейкі план, вядомы толькі ёй. Можа, яшчэ і Малімонка што-кольвечы ведала, але яна не магла ні слоўца ўставіць у гнеўную Адэліну тыраду.

Затое ўрачу ўрэшце пашчасціла. Ён падлавіў момант, калі Адэля на імгненне прыпынілася, і сказаў вельмі строга і настойліва:

— Ваша прыяцелька хворая. Ёй неабходнае лячэнне. Зразумейце, мы тут здаровых людзей не трымаем.

— Хто вас ведае? Можа, вам зарплату ад колькасці хворых выдаюць. Але ведайце, з гэтай сімулянткі вам ніякай карысці не будзе! Вы мне яшчэ дзякаваць павінны, што я папярэдзіла! Бо такой аферысткі і парушальніцы спакою свет яшчэ не бачыў.

Пасля гэтай характэрыстыкі мне стала зусім не да смеху. На шчасце, на Адэльчыны рэкамендацыі ўрач не звярнуў ніякай увагі. А вось яе паводзінамі быў проста абураны.

— Кожны пацыент, кладучыся ў бальніцу, абавязкова падпісвае згоду на захаванне рэжыму. Ваша прыяцелька таксама гэта зрабіла. Спадзяюся, з яе паводзінамі ніякіх праблем не будзе. А зараз прашу старонніх асоб пакінуць памяшканне. Інакш паклічу ахоўнікаў!

Гэта прагучала пагрозліва. Хаця Адэля і выгляду не падала, што спалохалася (у адрозненне ад Малімонкі, якая ажно трымцела ад страху), яна накіравалася да выхаду. Але, нешта ўспомніўшы, вярнулася.

— Спадзяюся, у гэтай установе не забароненыя перадачы родным і блізкім? — ледзяным тонам спытала Адэля і торкнула мне ў рукі ёмісты пакунак, з якога тырчалі жывыя вітаміны ў выглядзе мандарынаў і апельсінаў. Адэля падхапіла падручкі спалатнелую ад перажыванняў Малімонку і важна выплыла з палаты. Урач накіраваўся следам, каб прасачыць, ці насамрэч яго ўказанне пакінуць памяшканне будзе выкананае.

Я папрасіла прабачэння за ўвесь гэты спектакль у суседак па палаце і прапанавала ім пачаставацца гасцінцамі, што пакінулі мае наведвальніцы. Вельмі не хацелася, каб у людзей склалася пра мяне ўражанне як пра асобу неўраўнаважаную і дзівакаватую.

— Што вы! — супакойвалі мяне жанчыны. — Колькі ляжым у бальніцы — хто пяць дзён, хто тыдзень ці яшчэ больш, — а такога канцэрта не бачылі. Цяпер, пасля такой смехатэрапіі, мы ўсёй палатай хутка на папраўку пойдзем!

Каму як, а мне дык на выздараўленне давялося пайсці ў той жа вечар. І зноў жа, дзякуючы Адэлінай вынаходлівасці.

Раздаўшы мандарыны і апельсіны, на дне пакунка я заўважыла пісульку: «Пераходзім да плану Б. Цыдулку знішчыць!» Відаць, тое прадстаўленне, сведкамі якога сталі ўсе мы, быў план А. Напэўна, Адэля і сама сумнявалася ў яго паспяховасці. Цікава, які жа будзе план Б? Я задумліва пакруціла паперку ў руках і заўважыла на адваротным баку нейкую схему. Штрыхі, пункціры, клічнікі, стрэлачкі, нолікі, два–тры пыталынікі — і ўсё! Зразумела адно: я тэрмінова спатрэбілася Адэлі «на волі», таму яна з такім імпэтам кінулася вызваляць мяне. Заставалася толькі гадаць, што так карцела Адэлі? Я вырашыла не тлуміць сабе галаву гэтымі загадкамі, а заняцца куды больш важнай справай — сваім здароўем. Сунула цыдулку ў кішэню і забылася пра яе.

Я выканала медычныя прызначэнні на гэты дзень. Заставалася толькі дачакацца кропельніцы і вынікаў рэнтгена. Чамусьці гэтай апошняй працэдуры я баялася больш за ўсё. Жанчыны супакойвалі, казалі, што гэта не страшна, але, як толькі я ўяўляла сябе літаральна прышчэпленай іголкай з трубачкамі да стойкі з вадкімі лекамі, мне рабілася млосна. Так млосна, што пасля абеду я... заснула. А што было рабіць? Пасляпалудзенны сон — адзін з абавязковых пунктаў распарадку дня ў бальніцы.

Думаеце, мне ўдалося як след выпцацца? Пэўна ж, праўда! Будзе Адэля чакаць, пакуль я хвора я прыяцелька вылежыцца! У вакно ціхенька пастукалі. Не скажу, што ў мяне чуйны сон, але, калі за бразгатаннем шыбы выразна пачулася «ме–е–е», я падхапілася.

Пад акном стаяла Малімонка і рабіла мне знакі. Я прыадчыніла шыбу.

— Спадарыня Наталля! Хуценька падыдзіце да вакна на калідоры. Мне трэба перадаць вам сакрэтную інфармацыю! — таемным шэптам паведаміла мне козачка і схавалася за рога будынку. Я, пакінуўшы вакно адчыненым (усё ж было лета), пасунулася на дыбачках з палаты, каб не разбудзіць суседак.

— Што здарылася, Малімоначка? — запыталася я ў козачкі. — Што за тэрміновасць такая? І дзе Адэля?

— Ну, Адэля, яна... — замялася Малімонка, — у яе важная справа. А вы як, спадарыня Наталля?

— Нішто. Асабліва пасля вашага наведвання. Так насмяяліся, што нават паздаравелі ўсёй палатай. Толькі што ж вы мяне так у вачах урача ачарнілі? Будзе думаць, што я прахадзімка нейкая.

— Мне Адэля наказала маўчаць, што б яна ні гаварыла, — патупілася Малімонка. Відаць было, што яна нервуецца. «Пэўна, перажывае за сакрэтнае даручэнне», — вырашыла я.

— Дык якая сакрэтная інфармацыя для мяне?

— А... — зноў сумелася Малімонка, — вы пісульку з планам знайшлі? Прачыталі? А знішчылі?

— Знайшла. І зразумела толькі адно: Адэля зноў нешта задумала. Мяне цікавіць, што?

— Нічога асаблівага, спадарыня Наталля, — вочкі ў Малімонкі бегалі. — Не магу ж я сакрэт адкрываць вось так, праз вакно. Яго кожны можа пачуць. Вылазьце! Я вам толькі на вушка сказаць магу.

Вакол не было ні душы. Але Малімонка відавочна хвалявалася, і я, як той дурны пеўнік да лісіцы, палезла праз акно.

Гоп! Чамусьці я аказалася не на газоне, а ў крэсле–каталцы. Баранчык і Адэля разам з крэслам як з–пад зямлі выраслі! Я не паспела нават азірнуцца, як мяне паімчалі–пакацілі па дарожках б’ольнічнага сквера да варот. За намі імчалася Малімонка з клункам наперавес. Каля варот звычайна сядзеў ахоўнік, я гэта дакладна памятала, але цяпер на месцы яго не было. Ён з усіх ног бег да куста язміну, адкуль чулася страшэннае галашэнне.

— Малайчына, Даліктуся! — запыхана зазначыла Адэля. — Галосіць як сапраўдная пацярпелая!

Літаральна за дзве–тры хвіліны мы аказаліся за варотамі б’ольніцы, у невялікім яблыневым садочку, незаўважныя для мінакоў, бо дрэвы захіналі нас з усіх бакоў. Я нарэшце ачомалася ад перажытых нечаканасцей і ўскочыла з крэсла–каталкі. Баранчык тут жа падхапіў яго і павалок назад, за вароты, адкуль усё яшчэ чулася галашэнне Даліктусі.

— Адэля! Растлумач, што гэта значыць? — абураным тонам запыталася я.

— Як што? Элементарнае выкраданне! — засопшымся голасам ганарліва заявіла Адэля.

— А мяне ты спытала, ці згодная я, каб мяне выкрадалі?

— А што вас пытаць? Вы ніколі не згадзіліся б. Толькі скардзіліся: не хачу ў бальніцу! А самі як паступілі, дык адразу і скарыліся! І нават пад рэжымам падпісаліся!

— Што ты сабе дазваляеш?! — бушавала я. — Як мне цяпер урачам на вочы паказацца? А там жа працуюць мілыя людзі! І дакументы мае ў палаце засталіся, і рэчы! — сапраўды, я стаяла на вуліцы ў лёгкім халаціку і тэпціках на босую нагу. Во дык паварот лёсу! Чалавек кладзецца падрамаць пасля абеду, а яго выкрадаюць! З бальніцы! Заўважце: хворага!

Малімонка падскочыла да мяне і спрытна накінула на плечы кофтак, якую я брала з сабой у палату.

— Ат, спадарыня Наталля! Не турбуйцеся! Усе дакументы і рэчы я выцягнула з палаты, пакуль Малімонка вам зубы загаворвала.

— Адэля! Але мне лячыцца трэба!

Адэля глядзела на мяне са шчырым неразуменнем.

— Дык вы самі не хацелі класціся ў бальніцу!

— Не хацела! А што рабіць, калі трэба?!

— Што рабіць? Закаляцца, займацца фітнесам, ёгай, плаваннем, а не сядзеццэ дзень пры дні ў камп'ютары! Ведаю я, якое лячэнне ў гэтых бальніцах!

— Адкуль табе гэта ведаць?

Пакуль мы з Адэляй сварыліся, а Малімонка ўважліва слухала, да нас далучыліся, ужо адсопшыся, Баранчык і Даліктуся. Заўважце, апошняя — без аніякіх пашкоджанняў! Але пакуль што было не да іх.

— Як гэта — адкуль? Цёткі розныя, што любяць пазагараць на маім лужку, як збяруцца, дык столькі жудасцей адна другой пра бальніцы і ўрачоў раскажваюць! У мяне воўна дыбка становіцца і вушкі ў трубочку ад жаху скручваюцца! Вось скажыце, вам кропельніцай пагражалі?

Я кінула.

— От бачыце! А вам ўдалося шчасліва пазбегнуць гэтых катаванняў! І дзе падзяка?

Ніякай удзячнасці я не адчувала. Пакрычаўшы адна на адну яшчэ некалькі хвілін, мы нарэшце змоўклі.

Што рабіць? Хочаш ці не, давядзецца ісці да ўрача, неяк тлумачыць сітуацыю. Я прапаноўвала «выратаўцам» самім прынесці прабачэнні персаналу бальніцы, але ахвотных не знайшлося. Малімонка, Даліктуся і Баранчык пачуваліся вінаватымі, а Адэля адно паўтарала, што я свайго шчасця не разумею.

Махнуўшы рукой на незадаволеную маімі паводзінамі і няўдзячнасцю Адэлю і ўсю кампанію маіх «ратавальнікаў», я пайшла з павіннай.

Вядома, давялося выслухаць ад урача шмат непрыемнага. «Гэта сур'ёзная ўстанова, а не цырк! Тут людзі здароўе сваё папраўляюць, а не камедыю ламаюць! Дзе логіка? Вы кладзецца ў бальніцу, а ўжо праз паўдня збягаеце! Калі вы зусім абыякавая да свайго здароўя, дык няма чаго рэпутацыю бальніцы псаваць! І трэба паведаміць на вашу працу пра такія паводзіны...» Ведаеце, што мяне выратавала? Проста нечаканая ўдача! У кабінет зазірнула медсястра і перадала ўрачу мае рэнтгенаўскія здымкі. Урач вельмі ўважліва іх разгледзеў, здзіўлена хмыкнуў і задумліва пабарабаніў пальцамі па сталю.

— Гэта вельмі дзіўна, спадарыня Наталля, але дыягназ «запаленне лёгкіх» не пацвердзіўся. І нават прыстойнага бронхіту я не знаходжу. Лічыце, пашанцавала. Утрымліваць вас у бальніцы проста не мае сэнсу. Прапаную працягнуць лячэнне дома. Віншую! Вы так ірваліся з нашай установы... — урач нарэшце ўсмінуўся. — Але скажыце шчыра, пані Наталля, няўжо ўвесь план вашага ратавання быў распрацаваны гэтай баявітай авечачкай?

Я запэўніла, што гэта чыстая праўда. Урач пазваніў на пункт аховы і выклікаў дзяжурнага. Той прыйшоў і нават прынёс з сабой відэазапіс майго выкрадання, які зрабіла камера відэаназірання. І мы разам з урачом, ахоўнікам і медычнымі сёстрамі паглядзелі ўвесь запіс. Пачатак «операцыі» быў не вельмі-та выразна бачны. Затое з моманту, калі Даліктуся выдавала сябе за пацярпелую, усе падзеі былі перад намі як на далоні (яна наўмысна сунула ножку ў ліўнёўку і галасіла, быццам яе рэзалі. Заняткі ў тэатральным гуртку не прайшлі дарма). Ага! А вось я ў каталцы. Але ж і выгляд у мяне! Збянтэжаны, разгублены, расхрыстаны... Затое Адэля з Баранчыкам выглядалі ўпэўнена і рашуча! І з такім імпэтам цягнулі крэсла-каталку да выхаду, быццам я была пушынкай. Услед за імі падбегам кіравалася Малімонка, раз-пораз азіраючыся. Пакуль ахоўнік валэндаўся з захраслай у ліўнёўцы Даліктусяй, мяне выперлі ў скверык. А пасля Даліктуся падзякавала за сваё выратаванне і спакойна далучылася да нашай кампаніі. Скажу шчыра: і я не змагла стрымацца ад смеху, назіраючы збоку ўвесь працэс выкрадання.

— Нават не ведаю, што на гэта сказаць, спадарыня Наталля. І ўгнявілі вы мяне сёння, і насмяшылі. Але паколькі ўсё скончылася добра, прапаную паставіцца да сённяшніх падзей не як да зланымысных, а як да пацешных. Не ведаю, дзеля чаго выкрадалі вас прыяцелі, але гэта мусіць быць нешта вельмі важнае!

...Сапраўды! Я ж так і не пацікавілася ў Адэлі, што за пільнасць прымусіла яе арганізаваць маё выкраданне.

Я яшчэ раз папрасіла прабачэння за клопаты, развіталася з медычным персаналам, і, забраўшы сваіх «ратавальнікаў», накіравалася дамоў — далечвацца.

— Адэлю, — запыталася я, — дык дзеля чаго ты ўсё гэта арганізавала?

Адэля толькі таго і чакала!

— Заўтра, між іншым, мы запрошаныя на выступ у бібліятэку! А яшчэ інтэрв'ю на радыё! А ў мяне заўтра поўны здымачны дзень! Як, па-вашаму, без вас выкруціцца?

— І ты лічыш гэтыя прычыны вартымі такога вэрхалу?

Адэля ажывілася.

— Вядома! І вас ратавала, і паздаравелі вы імгненна, і заўтра не давядзецца зрываць важныя мерапрыемствы! Дарэчы, спадарыня Наталля, на ўсялякі выпадак у мяне быў распрацаваны яшчэ адзін план.

Адэля дастала з торбачкі чорную маску, як з фільмаў пра абрабаванні банкаў, і рагатку.

— Адэля! Патлумач, што гэта?

— Ну, калі б не спрацаваў план Б, то мы здзейснілі б напад і ўзялі б вас тыпу ў «закладнікі». Эх! Шкада, што я не даўмелася запрасіць сюды здымачную групу са свайго канала. Такі класны сюжэт мог атрымацца!

...Не! У мяне проста няма слоў! З такой прыяцелькай і сапраўды магу атрымаць сярод людзей славу аферысткі і шукальніцы прыгод!

Заснавальнік
Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова
«Выдавецкі дом «Звязда»

Галоўны рэдактар
Кацярына Вячаславаўна Захарэвіч

Рэдакцыйная калегія:
Іна Віннік, Алесь Бадак, Ірына Буторына, Валерый Гапееў,
Кацярына Глухоўская, Мікалай Грынько, Алесь Дуброўскі,
Уладзімір Ліпскі, Уладзімір Мазго, Алена Масла, Міхаіл
Мірончык, Кацярына Мядзведзева, Вікторыя Мянанава,
Вольга Праскаловіч, Наталля Пшанічная, Людміла
Рублеўская, Вольга Русілка, Алена Руцкая, Таццяна Сівец,
Раіса Сідарэнка, Святлана Сітнік, Аляксей Чарота, Таццяна
Швед, Віктар Яжык.

Адрас рэдакцыі
Юрыдычны адрас:
Рэспубліка Беларусь, 220013, г. Мінск,
вул. Б. Хмяльніцкага, 10а.
info@zvyazda.minsk.by
Тэл./факс: 8 (017) 287-19-19.

Паштовы адрас:
Рэспубліка Беларусь, 220005, г. Мінск,
пр. Незалежнасці, 39.
bjarozka@zviazda.by
http://www.maladost.lim.by/berezka
Тэл.: 8 (017) 284-85-24;
8 (017) 284-41-88.

Падпісныя індэксы:
74822 — індывідуальны
74888 — індывідуальны льготны для членаў БРПА
748222 — ведамасны
74879 — ведамасны льготны для ўстаноў адукацыі і культуры

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай
інфармацыі № 210 ад 23.04.2013, выдадзенае
Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь

Выдавец
Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова
«Выдавецкі дом «Звязда».
Дырэктар — галоўны рэдактар
Павел Якаўлевіч Сухарукаў

Рэдактар:
С. М. Курганова
Мастацкі рэдактар:
Я. Д. Ваховіч
Тэхнічны рэдактар, камп'ютарная вёрстка:
Г. К. Кірэенка
Камп'ютарны набор:
А. Г. Кахноўская
Стылістычны рэдактар:
К. М. Бандурына

Падпісана да друку 09.11.2018 г.
Фармат 60x84 1/8. Друк афсетны.
Ум. друк. арк. 3,72. Ул.-выд. арк. 3,56.
Тыраж 593 экз. Заказ

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства
«БудМедыяПраект»
ЛП № 02330/71 ад 23.01.2014,
вул. В. Харужай, 13/61, 220123, Мінск, Рэспубліка Беларусь

© РВУ «Выдавецкі дом «Звязда», 2018

- 01 Калумністыка. Заклён белага шуму
- 02 Level 80. Усім шпіёнкам прысвячаецца
- 04 Бел. літ. Міхась Стральцоў
- 06 Месца. Спатканне з любімым горадам
- 09 Праектар. У ружовых акулерах і ружовай
спадніцы (ідзём быць сур'ёзнымі людзьмі)
- 12 Сітуацыя плюс. Суперсіла — быць сабой
- 16 З апошняй парты. Тут жыве гісторыя
- 19 Школьныя даследаванні. Я прадзядулем
вельмі ганаруся!
- 22 Школа журналістыкі. Больш яскравасці
кожнаму дню
- 23 Школа журналістыкі. Кірыл Цабрук
- 25 Літаратурныя старонкі. Проза.
Наталля Бучынская. Выкраданне з бальніцы

Наступны нумар — святочны.

«Музыка даўніны»

Аўтарскі праект Уладзіміра Цвіркі

Віцебская вобласць, Талачынскі раён, вёска Равучча,
капліца–пахавальня Хамянтоўскіх, канец XIX стагоддзя

У кожным нумары часопісаў «Малодосць» і «Бярозка». Поўны камплект выяў будзе мець той, хто чытае абодва выданні.

Праграма развіцця Арганізацыі Аб'яднаных Нацый у Беларусі Часопіс «Бярозка»

абвешчаюць конкурс
для юных літаратараў і журналістаў:

17 мэт устойлівага развіцця: ведаем і ўвасабляем.

Намінацыі:

*Літаратура
(вершы і проза);
Публіцыстыка.*

Падрабязна пра ўмовы конкурса — на сайце
і ў суполцы часопіса

Чакаем вашых твораў па адрасе
bjarozka@zviazda.by

ISSN 0320-7579

917703201757007

EAC

1 8 0 1 1